

باسمه تعالی

پایه : نهم

سوالات درس ادبیات

اداره آموزش و پرورش شهرستان رفسنجان

نام و نام خانوادگی :

مرکز علمی پژوهش اسلامی دانش پژوهان تهران

دبیرستان علامه حلی دوره اول

شماره کلاس و شعبه :

تاریخ : ۱۴۰۱ / ۱۰ / ۵

امتحانات نوبت اول ۱۴۰۱

مدت آزمون : ۶۰ دقیقه

نمره دانش آموز :

تعداد صفحه :

ساعت شروع :

بارم | مصلحی تو، ای توسلطان سخن | گرجطالگفتیم، اصلاحش توکن |

ردیف

معنی و مفهوم شعر و نثر:

۱- کدام یک از بیت های زیر در هنگام معنی، به مرتب کردن نیاز ندارد؟ (۰/۲۵)

الف) خدایا دلم خون شد و دیده ریش / که می بینم انعامت از گفت، بیش □

ب) چو خواهی که نامت بود جاودان / مکن نام نیک بزرگان نهان □

پ) گوی توفیق و کرامت در میان افکنده اند / کس به میدان در نمی آید، سواران را چه شد؟ □

ت) به بینندگان آفریننده را / نبینی مرنجان دو بیننده را □

۲- در تصنیف مشهور "مرغ سحر" از ملک الشعراء بهار، در کدام مصراع این شعر می توان به مقصود شاعر از مرغ

سحر، که همان بلبل است، پی برد؟ آن مصراع یا تمام بیت آن شعر را بنویسید (۰/۲۵)

۳- بیت ها و عبارات زیر را به گونه ای معنی کنید که اجزای جمله نیز مرتب شوند. (۲)

الف) در حبس و خلوت، تا وارهم به مرگ / یا پر آورم، بهر پریدنی

ب) هنوزت سپاس اندکی گفته اند / ز بیور هزاران، یکی گفته اند

پ) مهتری گربه کام شیر در است / شو خطر کن، ز کام شیر بجوی

ت) در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود، خوض ننماید.

معنی واژه و ردیف و قافیه:

۱) با توجه به واژه مشخص شده، مناسب ترین معنی را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۰/۵)

الف) دارایی ام بفروختم و اسب خریدم و از وطن خویش رحلت کردم. (از دنیارفت - کوچ کرد)

ب) مار بد جانی ستاند از سلیم / یار بد آرد سوی نار مقیم. (اقامتگاه ابدی - پایدار و همیشگی)

۲- با توجه به بیت زیر، معنا و تلفظ صحیح واژه ی مشخص شده را با ذکر دلیل بیان کنید (۰/۲۵)

ز خارت گل آورد و از نافه مشک ز راز کان و برگ تر از چوب خشک

۳- در بیت زیر، حروف قافیه را مشخص کنید و توضیح دهید چگونه این دو کلمه می توانند هم قافیه باشند؟ (۰/۲۵).
بگفتا: گر این مرد، بد می کند / نه با من، که با نفس خود می کند
در ک مطلب:

اشعار و متون زیر را با دقت بخوانید و سپس به سوالات پاسخ دهید.
(۱) آینه چون نقش تو بنمود راست / خود شکن، آینه شکستن خطاست
(۲) نعمت بار خدایا ز عدد بیرون است / شکر انعام تو هرگز نکند شکر گزار
(۳) همی دانه و خوشه خروار شد / ز آغاز، هر خوشه خروار نیست
(۴) برو سعدیا دست و دفتر بشوی / به راهی که پایان ندارد، مپوی
(۵) جهد کن که اگر چه اصیل و گوهری باشی گوهر تن نیز داری که گوهر تن از گوهر اصل بهتر بود. در هر که این دو گوهر یابی چنگ در وی زن و از دست مگذار.
(۶) سخن ناپرسیده مگوی و از گفتار خیره پرهیز کن. چون باز پرسند جز راست مگوی. آدمی باید که بسیار نگوید و سخن دیگری به سخن خود قطع نکند و در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود خوض ننماید.
(۷) بیرون ز تو نیست، هر چه در عالم هست / در خود بطلب، هر آنچه خواهی که تویی

سوالات:

الف- بیت « دادند دو گوش و یک زبانت ز آغاز / یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی » با کدام یک از گزینه های بالا ارتباط معنایی دارد؟ نوشتن شماره ی گزینه کافی است. (۰/۲۵)

ب- کدام یک از بیت های بالا با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟ آن بیت را بنویسید (۰/۲۵)
به جان گفت باید نفس بر نفس / که شکرش نه کار زبان است و بس

پ- بیت « یاران ره عشق، منزل ندارد / این بحر مواج، ساحل ندارد » با کدام یک از اشعار بالا قرابت معنایی دارد؟ این دو بیت را با هم مقایسه کنید و بگویید بر چه مفهوم مشترکی تاکید دارند؟ (۰/۲۵)

ت- در بیت سوم منظور از «دانه» و «خوشه» چیست؟ (۰/۵)

ث- منظور از «گوهر تن» و «گوهر اصل» در متن بالا چیست؟ (۰/۵)

ج- با توجه به متن بالا «چنگ در وی زن» یعنی: (۰/۲۵)

چ- کدام یک از اشعار یا متون بالا، با این دو بیت، دارای تضاد معنایی می باشد؟ نوشتن شماره ی گزینه کافی می باشد (۰/۲۵)

«گر هنری داری و هفتاد عیب / دوست نبیند مگر آن یک هنر
زهر تو را دوست چه خواند؟ شکر / عیب تو را دوست چه داند؟ هنر

دانش ادبی:

۱- کدام آرایه در همه گزینه ها مشترک است؟ (۰/۲۵)

الف) عقل حیران شود از خوشه ی زرین عنب / فهم عاجز شود از حقه ی یاقوت انار
ب) درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد / نهال دشمنی برکن، که رنج بی شمار آرد
پ) چو بفروختی از که خواهی خرید؟ / متاع جوانی به بازار نیست
ت) سعیدیا راست روان گوی سعادت بردند / راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

۲- درستی یا نادرستی عبارت زیر را با ذکر دلیل مشخص کنید. (۵/۰)
بیت «فضلِ خدای را که تواند شمار کرد؟ / یا کیست آن که شکر یکی از هزار کرد؟» پرسش انکاری دارد.

۳- در بیت زیر آرایه ای به کار رفته که اشاره به یک ضرب المثل دارد؛ اسم آن آرایه را همراه با ضرب المثل اشاره شده، بنویسید. (۵/۰)
همی دانه و خوشه خروار شد / زآغاز هر خوشه خروار نیست

۴- وزن شعر فردوسی (شاهنامه) را بر اساس آن چیزی که می خوانیم، برپایه ی ت و تن و با در نظر گرفتن الگوی شعری به نام خداوند جان و خرد، بنویسید. (همین تک مصراع را الگوی خود قرار دهید) (۲۵/۰).

دانش زبانی:

۱- کدام گزینه در مورد متن زیر درست نیست؟ ۵/۵ نمره
هنرمندان می گویند: «برای درک درست تر و عمیق هنر، شخص باید چشم هایش را تربیت کند.»
الف) درست تر صفت برتر و عمیق صفت بیانی است. □
ب) در متن یک فعل مضارع اخباری و یک فعل مضارع التزامی دیده می شود. □
پ) در متن یک گروه اسمی بدون وابسته وجود دارد. □
ت) «هنر و ش» وابسته و مضاف الیه هستند. □

۲- متن زیر را بخوانید و جفت واژه های خواسته شده را پیدا کنید. ۵/۵ نمره
مصاحبت با یار و همدم نیکو خصال باعث پرورش شخصیت متعالی انسان است و همنشین بد یکی از زمینه های اجتماعی گمراه شدن است. چنان که شاعر می گوید:

با بدان کم نشین که صحبت بد / گر چه پاکی تو را پلید کند

یک جفت واژه هم خانواده: مفرد و جمع: مترادف:

۳- در بیت بالا از سنایی، گروه های اسمی، هسته و وابسته ها را همراه با نوع آنها مشخص کنید و در پایین

بنویسید ۲ نمره

۴- با توجه به شخص، فعل خواسته شده را بسازید. ۱ نمره

الف- مضارع مستمر اول شخص جمع از مصدر "نوشتن":

ب- مضارع اخباری اول شخص مفرد از مصدر "پیروز شدن"

تاریخ ادبیات:

(۱) متن زیر از چه کتابی و این کتاب با چه موضوع و توسط چه کسی نوشته شده است؟ ۷۵/نمره
« به غم مردمان شادی مکن تا مردمان نیز به غم تو شادی نکنند. داد ده تا داد یابی؛ خوب گوی تا خوب شنوی »

(۲) یکی از ویژگی های شعر نیما یوشیج بهره گیری از عناصر طبیعت، با بیانی رمزگونه برای ترسیم سیمای جامعه خود است. با توجه به این ویژگی، به یکی از سوالات زیر پاسخ دهید.
الف- بیت هایی از شعر پرواز را که دارای این بیان رمزگونه و نمادها و سمبل های یاد شده می باشد، بنویسید و زیر کلمات نمادین خط بکشید و مفهوم اصلی آنها را یادداشت کنید. (نوشتن حداقل دو بیت و پیدا کردن سه کلمه ی نمادین، الزامی است). ۱/۲۵ نمره

ب- در شعر پرواز عبارتی وجود دارد که هم نماد است و هم اضافه ی تشبیهی؛ بیت آن را بنویسید و زیر عبارت ذکر شده خط بکشید و مفهوم نماد آن را بنویسید.

"یا آرزوی تندرستی، پیروزی و بهروزی برای همه ی شما جوانندگان خرد و دانش و آگاهی"